

Verdier og virkeligheten

Bondevik-regjeringen tar sikte på en moralsk opprustning, "en slags gjenfødelse av 30-årenes Oxfordbevegelse", heter det i et leserbrev i Aftenposten. Adresseavisen skriver på lederplass at den nye regjeringen legger føringer i retning av en moralsk opprustning.

Vi har alle et ansvar for at føring blir til gjennomføring. Det er løfterikt at regjeringen vil opprette en verdikommisjon. Den kan bidra til å klargjøre hvilke verdier som bør prioriteres og hvordan de eventuelt kan gjenspeiles i en ny politikk.

Men spørsmålet ingen kommisjon kan besvare, er om vi er villige til å betale prisen for en slik verdionlegging. Materielle goder har et solid grep om hjerteroten hos de fleste av oss. Vi kan redusere verdidebatten til pynt og norske flagg på en kransekake vi vil fortære i sin helhet.

Da den nye utenriksministeren annonserte at han ville sette menneskerettigheter foran handel i forholdet til Kina, ble han ifølge pressen møtt med hevede øyenbryn og bekymrede ansikter hos flere næringslivsledere.

AUF's leder oppfordrer Thorbjørn Jagland til å legge mer vekt på verdier enn økonomi, og foreslår toleranse som en verdi-plattform for Arbeiderpartiet. Toleranse er selvsagt viktig overfor dem som er eller tenker annerledes. Men hvis en misforstått toleranse får viske ut grensene mellom rett og galt, ondt og godt, er veien til politistaten kortere enn vi aner.

Den brede enigheten om nødvendigheten av en verdidebatt er gledelig. Den burde også kunne omfatte noen av verdiene:

* **MENNESKETS VERD.** Mennesker betyr mer enn ting. Når stadig flere føler at en presset økonomi eller jobbsituasjon gjør det vanskelig å få tid med sine nærmeste, er det dags å spørre om vår livsstil er blitt for dyr, våre krav for høye.

* **USELVISKHET.** Når kløften mellom fattig og rik i det norske samfunnet øker, er det ikke bare politikernes eller samfunnsstrukturens skyld. "Hvordan finner vi balansepunktet mellom sunn egoisme og usunn krenkelse av solidaritetsprinsippet?" spør Per Egil Hegge i Aftenposten.

* **ÆRLIGHET.** Når snusk og skatteunndragelser beløper seg til milliarder, burde det ikke være vanskelig å bli enige om verdien av ærlighet.

Å omsette slike verdier i praksis kan selvsagt innebære offer. Men først og fremst er de en dør til det gode liv. Når verdienes rangorden blir riktig, blir vi selv helere og forholdet til andre mennesker rikere.

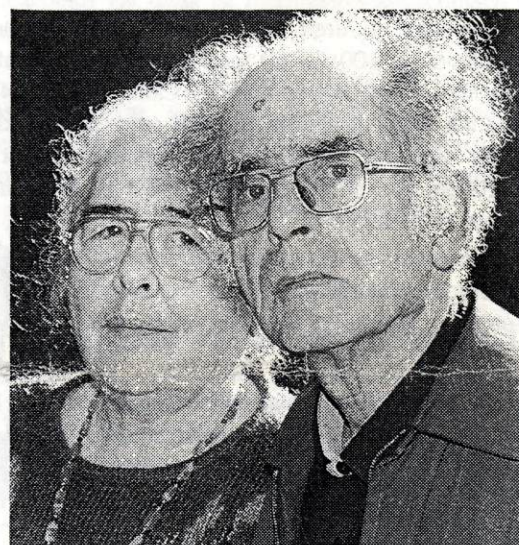
I vår flyktige samtid står andre og mindre vesentlige spørsmål i kø for å erobre oppmerksomheten. Det gjelder å gripe dagen og øyeblikket.

JJW

En tenker og en dikter

"De store verdensreligioner er å likne med forskjellige språk, deres symboler og tradisjoner er ulike porter inn til sannheten. Så det gjelder å oversette mellom dem," sa den russiske dikteren Zinaida Mirkana i et intervju med Peter Normann Waage i Dagbladet 7. oktober. Sammen med sin mann Grigorij Pomerants, en av de meste leste skribenter i dagens Russland, besøkte de Norge som Moralsk Opprustnings gjester 23/9 - 10/10. Han holdt foredrag i Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) og ved universitetet i Tromsø. De talte også på to møter i MRA's hus i Oslo.

Pomerants er en av vår tids fremste kjennere av verdens religioner og kulturer. Nobelprisen vinneren Andrej Sakharov skriver i sin selvbiografi: "Pomerants bidrag til vår tids ten-

Zinaida Mirkana og Grigorij Pomerants.

Foto: Lina Lundberg, Dagbladet.

kning, vår tids åndsliv, er undervurdert i dag. Jeg ble slått av hans viten og bredden i hans synspunkter." Pomerants er overbevist om at vår fremtid avhenger av at det kan skapes kommunikasjon og forståelse mellom verdens store religioner. "De kristne har sine stivnete forestillinger om hva muslimene er, og omvendt," sa han i NUPI.

De viktigste kulturområdene er ifølge Pomerants det vestlig-kristne, det arabisk-muslimske, det indisk-hinduistiske og det kinesisk-japanske. Noen historikere hevder at konflikten mellom kommunismen og andre ideologier vil bli etterfulgt av konflikter mellom kulturer og religioner. Pomerants deler ikke dette pessimistiske synet. "En dialog som ikke har som mål å overbevise, men å lære av hverandre, er både mulig og nødvendig," sier han.

Men Pomerants og Mirkana har ingen tro på et slags religiøst esperanto. En hver må i første rekke søke fornyelse i sin egen kulturelle og religiøse bakgrunn. Ut fra det kan et samspill mellom de store religionene bli en motkraft mot omseggrpende vold og materialisme.

Forts. side 7

Oppgjør må til - og det skjer

Lederskap basert på ydmykhet - er det en motsigelse i seg selv? Eller er det tvert imot slik en leder får troverdighet og mer støtte?

To begivenheter som har fokuserte dette spørsmålet her i landet er Gardermobanen og Kongens tale ved åpningen av Sametinget 7/10. Tor Bomann-Larsen i Arbeiderbladet 12/10 kommenterte Gardemobanen slik: "Ennå har vi til gode å høre den eneste replikken som duger noe. Ennå har vi ikke hørt noen si: Vi beklager."

Det sa derimot kong Harald til Sametinget: "Den norske stat er grunnlagt på territoriet til to folk - nordmenn og samer. I dag må vi beklage den urett den norske stat tidligere har påført det samiske folk gjennom en hard fornorskningsspolitikk," slo Kongen fast.

Å beklage en urett åpner veien for en ny begynnelse. Det opplevet de 400 fra 60 land som deltok i konferansen "Lege fortiden - bygge fremtiden" i Caux, Sveits, 14. - 20. august. De ble vitne til at folk fra land som Sør-Afrika, USA, Japan, New Zealand, Russland og Tyskland tok et oppgjør med fortiden. Samtidig bygget de broer til hverandre. Vi gjengir noen av innleggene:

NEW ZEALAND

I den store gruppen fra dette landet var maoriernes dronning, Te Atairangikaahu, og Joan Bolger, statsministerens kone. De snakket begge om Waitangi-tribunalet, som nylig har tatt opp gammel urett mot landets urbefolkning, ikke minst ved å frata dem rettigheter til jord. Tribunalet ledet til en avtale i 1995. "Det viktigste er at vi er blitt lovet erstatning og nye rettigheter," sa dronningen. "Vårt folk har begynt å se fremover igjen."

I følge fru Bolger var det første gang politikere og de hvite hadde sagt til maoriene: "Fortell oss hva dere virkelig tenker." De hvite hadde ikke tatt alvorlig bruddene på en avtale fra 1840 mellom maoriene og den engelske regjering om bl. a. jordrettigheter. "Vi ber Gud om styrke til å fortsette denne prosessen så fremtidige generasjoner kan leve i verdighet og gjensidig forståelse," sa fru Bolger.

RUSSLAND

"Vi russere er medansvarlige for at tyskerne angrep oss," sa professor Andrei Zubov, professor i religionshistorie ved det statlige universitet for humanistiske fag i Moskva. "Hvis ikke den russiske revolusjonen hadde rystet Europas politiske liv som den gjorde, er det ikke sikkert at nazistene hadde kommet til makten i Tyskland. Hvis vi ikke hadde forhandlet med Hitler om oppdelingen av Øst-Europa, kunne kanskje den forferdelige krigen vært unngått. Det viste seg senere at vi

selv var erobrere og ikke befriere. I de øst-europeiske land som vi okkuperte, var utryddelsen av elitene, intelligentsiaen og prestene like bestialsk som folkemordet på jødene og sigøynene. I dag fordømmer vi Gorbatsjov fordi han solgte Øst-Europa til Vesten for en alt for lav pris. Dette viser at vi som folk ikke har erkjent vår skyld og angret."

TYSKLAND

Helmut Wegner, som var Tysklands ambassadør i Norge inn til 1996, mente at slutten på den kalde krigen var et vendepunkt i forholdet mellom Russland og Tyskland. "Vi beklager og sørger over det russiske folks lidelser under Annen Verdenskrig," sa han. Nå var det ikke lenger det viktigste å diskutere hvem som hadde ansvaret for forskjellige ugjerninger, men å tre ut av krigens skygger. Han minnet tyske politikere om at de hadde lovet å bruke pengene som ble spart ved nedrustning til fredsarbeid.

JAPAN

Tsutomu Hata var Japans statsminister i 1994 og er nå parlamentsmedlem og partileder. "Vi må være ydmyke nok til å be om unnskyldning," sa han i Caux, hvor han var sammen med fem andre fra det japanske parlamentet. Han beklaget at Japan ikke hadde vært villig til å skrive Asias historie sammen med sine naboer. "Hvis vi ikke forteller historien som den er til våre barn, vil vi glemme og gjenta ugjerningene," sa han.

Tsutomu Hata (t.v.) i samtale med Yukio Hatoyama (nr. 2 fra h.), generalsekretær for Japans Demokratiske parti over lunsj i Caux.

Kazuo Tanikawa representerer Hiroshima i det japanske parlamentet. Meget beveget fortalte han hva hans egen familie hadde lidd etter atombomben. Det er enda mye hat i Hiroshima, sa han, men for noen år siden hadde byen åpnet en utstilling som viser at japanerne ikke bare var ofre, men angripere. "Vi kan ikke fortsette å hevde at vi har rett og andre urett," sluttet han.

USA

Richard Ruffin som nå arbeider heltid med MRA og tidligere var ansatt i det amerikanske forsvarsdepartementet, svarte Tanikawa. Han uttrykte skam over at USA ikke offentlig og i detalj har erkjent skyld. Tvert imot ble en utstilling om den amerikanske bombingene trukket tilbake etter politisk press. Den skulle ha blitt satt opp i Smithsonian Institute, det ærverdige museet i hjertet av Washington DC. Men Ruffin var stolt over at amerikanske myndigheter hadde bedt om unnskyldning og betalt erstatning til amerikanerne av japansk avstamning som urettmessig ble internert under krigen.

Professor A. Zubov

Holocaust-ofre minnet

Rabbiner Gopin taler ved minnehøytiden i Caux.

Nærmere 2000 jødiske flyktninger fant under Annen verdenskrig tilflukt i Mountain House, det store hotellet over Genfersjøen som i dag er MRA's internasjonale konferanse-senter. Under en minnehøytid for disse flyktningene ble det denne sommeren plantet et eketre i haven som vender mot Genfersjøen og de franske alperne. Ca. 1600 flyktninger hadde kommet fra Budapest via konsentrasjonsleiren Bergen-Belsen, mens andre hadde funnet veien over den franske grensen og et tilholdssted i Hotel Esplanade, som hotellet den gang het. Hotellet huset flyktninger fra oktober 1944 til juli 1945. En talsmann fra Caux-stiftelsen understreket at "det også var en annen gruppe flyktninger som vi sveitsere ikke må glemme, nemlig alle de jødiske flyktningene som ble sendt tilbake over vår grense og ikke overlevde krigen."

Presten Heinrich Rusterholz, som er president for "Sammenslutningen av de sveitsiske protestantiske kirker", uttrykte sin skam og hjelpeløse vrede over at mennesker ble sendt tilbake over grensen og rett i døden. "Derfor kan jeg ikke være taus. Jeg vil at vårt land skal akseptere både de gode og de dårlige sider av vår historie. Ethvert forsøk på å kjøpslå om graden av skyld, forråder de som ble sendt ut i mørket og i døden," sa han.

Etter en bønn på engelsk og hebraisk av rabbineren Dr. Marc Gopin, spredte representanter fra de mange forskjellige nasjoner jord rundt eketre. Minnestunden ble avsluttet med å synge den 121. Salme: "Jeg løfter mine øyne opp til fjellene; hvor skal min hjelp komme fra. Min hjelp kommer fra Herren, himmelens og jordens skaper.... Herren skal bevare din utgang og din inngang fra nå av og inntil evig tid."

125 millioner medlemmer

Blant foredragsholderne under næringslivskonferansen i Caux var Bill Jordan, generalsekretæren i Den frie faglige internasjonale, med 125 millioner medlemmer og verdens største fagforbund. Jordan kommer opprinnelig fra det engelske bilarbeiderforbundet. Hans tema var "Moralens rolle i globaliseringen".

Jordan pekte på at verdens 40000 multinasjonale selskaper nå kontrollerer den globale økonomien i langt sterkere grad enn politikere. Det er en revolusjon at kapitalen kan bevege seg

Forts. side 7

Verdibasert leiing

Jorulf Silde er dagleg leiar av bedriftshelsetenesta i industrikommunen Vefsn i Nordland. Han skriv om si deltaking i Caux i sommar.

Verdibasert leiing er i ferd med å få fotfeste. Ein ser at regelstyring ikkje fungerer aleine, målstyring gir ikkje alle svara, prosessleiing fungerer ikkje isolert. Som leiar bør ein beherske ulike teknikkar og metodar. Ein bør og ha god forståing for korleis menneske handlar, tenkjer og samhandlar. Men i botnen av alt dette må det ligge eit verdigrunnlag som måla tar utgangspunkt i, reglane er ei vidareføring av og prosessane dreier seg rundt. Slik sett er verdibasert leiing det å vera bevisst sine egne verdiar og normer og forplikte seg i forhold til desse. "Creating values-centered leadership" (Å gi verdi-basert leiarsskap) var tema på næringslivs-konferansen i Caux i sommar.

Kva er så ein konferanse om verdibasert leiing? Kva er ein Caux-konferanse? Vel var dette ein fagleg solid fundert konferanse, gjennomført på ein profesjonell måte. Her fann ein akademikarar på høgt nivå innan tema, praktikarar og idealistar så vel som velmeinande tilskodarar.

Jorulf Silde

Vel var dette ein svært så internasjonal konferanse med menneske som representerte ulike kulturar, religionar og geografi.

Vel er staden vi var samla på ei arkitektonisk perle, plassert midt i dei sveitsiske høg fjella, og med ei utsikt som kunne ta pusten frå sjølv ein nordmann.

Og vel var det at me alle måtte delta i arbeidet med å driva senteret ved å arbeide med måltida, måltid som var ein oase der ein verkeleg kunne komme andre menneske under huda.

Størst inntrykk gjorde menneska eg traff. Det eldre indiske paret, parsiar, og dermed etterfølgjarar av Zarathustra. Audmjuke, men samstundes med eigen ro og tryggleik. Samfunnsbyggjarar i ordets rette forstand, med utgangspunkt i verksemda dei hadde som livsverk.

Den amerikanske professoren. Ho var også i Caux for første gong. Uvant med konferansar som til dei grader gjekk på heile mennesket og forholda dei, oss, imellom. Her. Nå. Fagleg klarsynt trakk ho linjer i arbeidsverkstaden.

Den danske fagforeningsmannen. Svensken frå Nord-Sverige. Finnen. Menneske som ber noko i seg sjølv. Som har gjort erfaringar, møtt menneske, sett menneske, og som maktar å bringa noko av dette vidare i møte med meg. Utan alle dei overflødige orda. Ved å vera seg sjølv.

Eg var spent før mitt første møte med Caux. Og eg svelgjer ikkje alt, som når trua på markedsliberalismen som samfunnsfrelsande religion blir for framtrudande hos nokre, når eksempla

Forts. side 7

Sør-Afrikas oppgjør med apartheid

Hvordan forholder et land seg til en fortid preget av vold og undertrykkelse? På konferansen i Caux med temaet "Helbrede fortiden, bygge fremtiden - dialog om rettferdighet og forsoning," talte Piet Meiring, professor i teologi og medlem av Sør-Afrikas Sannhets- og forsoningskommisjon, om sitt lands oppgjør med apartheid. Professor Meiring var blant 123 prester og teologer i den hollandsk-reformerte kirken, den religiøse og åndelige støttepillaren for apartheid, som i 1982 sto fram og erklærte apartheid som et klart brudd med Bibelens lære. Her følger utdrag og en sammenfatning av hans foredrag i Caux.

"Vi må se fortiden i øynene. Hvis ikke, kan den komme tilbake." Dette var erkebiskop Desmond Tutus ord. Han er leder for Sannhets- og forsoningskommisjonen og dens arbeid for å konfrontere Sør-Afrika med apartheid-regimets brutalitet så vel som overtrapene begått i frigjøringsnavn. Piet Meiring berømmet Tutus lederskap. Åpen og tilfyllsfull begynner han kommisjonens møter og høringer med bønn, til ergrelse for formelle jurister. Hver dag ved lunsjtid forsvinner han for å være alene og be.

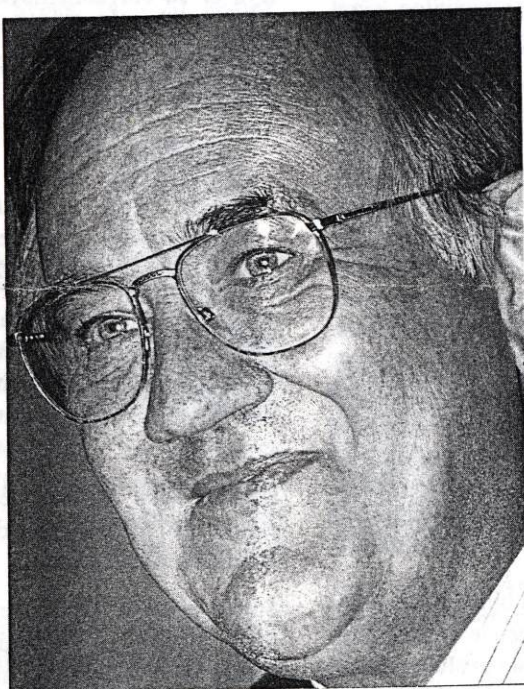
Allerede utsendingene til flerparti-konferansen som møttes før det nye Sør-Afrika var etablert, besluttet at en Sannhets- og forsoningskommisjon skulle opprettes. Den ble utnevnt i desember 1995 av presidenten etter lengre offentlig og parlamentarisk debatt. Målsætningene for kommisjonen er: 1) Å få fram et så klart og tydelig bilde som mulig av overtreddene mot menneskerettighetene mellom 1960 og 1994. 2) Å legge til rette grunnlaget for amnesti. Forutsetningene er først og fremst at gjerningsmennene legger alle kort på bordet og at ugjerningene var politisk motiverte. 3) Å klarlegge ofrenes situasjon og muligheter til erstatning. 4) Å sette sammen en rapport med anbefalinger for å unngå brudd på menneskerettighetene i fremtiden.

Kommisjonen består av 28 medlemmer fordelt på tre komitéer. En har ansvar for å kartlegge brudd på menneskerettighetene og å samle ofrenes vitneutsagn. Komité nummer to tar imot og avgjør søknader om amnesti, og den tredje komitéen skal sørge for et støtteapparat og erstatning til ofrene og deres familier.

Etter atten måneders arbeid har 11500 ofre fra hele Sør-Afrika stått fram. Hørin-

gene har fått bred dekning i media. Kveld etter kveld har en på fjernsynet sett gråtende mødre som har mistet sine barn, menn og kvinner som har mistet sine ektefeller, forvirrede og herjete ansikter til dem som har bekjempet apartheid.

Amnestikomiteén begynte i motbakke.

Professor Piet Meiring

Det tok tid før noen våget å stå fram. Men halvveis i 1996 ble den lille strømmen av henvendelser til en elv. Etter at General Johan van der Merwe, politisjef under apartheid-regimets siste år, sto fram, har en rekke politifolk, særlig fra sikkerhetspolitiet, henvendt seg til amnestikomiteén. "Vi regnet med et par hundre søknader. Ved utgangen av juli i år er tallet 7000!"

Regjeringen har gitt kommisjonen den nødvendige politiske og økonomiske støtte. Prosessen skal avsluttes i desember 1997. "Pasienten må opereres og den giftige verkbyllen må åpnes og renses.

Men hvis operasjonen tar for lang tid, vil pasienten dø. To år er nok. Om fire måneder avslutter vi. Det avtegner seg likevel tre behov dersom landet skal gjøre sannheten og forsoningen til sin egen.

"Hvorfor kan vi ikke bare lukke igjen boka og komme igang med oppgavene foran oss," spør mange. De hvite går gjennom en eksistensiell krise. Mange befinner seg på fornektelsesstadiet. Fornektelse av sannheten leder til depresjon. Sannheten setter oss fri.

For det andre trenger vi forsoning. Etter at murene er revet ned, må vi møte hverandre, gjerningsmenn og offer, hvit og svart, ung og gammel. Tilgivelse kan aldri oppnåes på en billig og overfladisk måte. Flertallet i Sør-Afrika er bekjennende kristne. Vår tro sier at vi skal tilgi og forsones, så vi kan ta imot hverandre slik Kristus tar imot oss. Kirkene, jøder, muslimer, hinduer, buddhister oppmuntres til å gå til sine dypeste troskilder og arbeide for forsoning i landet.

Midt i vårt hektiske kommisjonsarbeid opplever vi at hjertet forsones. "Jeg slutter aldri med å bli overrasket over hvor mange ofre som har vært gjennom de grusomste lidelser og likevel omfavner gjerningsmennene, rede til å forsones," sier erkebiskop Tutu ofte. For eksempel ønsket en ugjerningsmann fra sikkerhetspolitiet å møte familien til en han hadde drept. Kona til den drepte nektet. Men sønnen ba om å få møte ham. Med prest tilstede skjedde et spent og følelsesladet møte. Til slutt gikk den eldste sønnen bort og omfavnet gjerningsmannen og sa: "Vi tilgir deg."

For det tredje: Hvordan bygger vi det nye Sør-Afrika uten å gjenta feilene i det samfunnet vi kommer fra? Å realisere drømmen om 'en nasjon i alle regnbuens farger' vil kreve viljestyrke, visdom og innsats fra hvert medlem av samfunnet. Når vi nå stiger ut av fortidens vrakrester, er Sør-Afrika fortsatt på mange måter en åndelig ødemark. Det kan tydelig leses av kriminalstatistikker, sammenbrudd i familielivet, en økende mangel på respekt for menneskeverdet. Vi er en nasjon som i sannhet behøver helbredelse."

Bjørn Ole Austad

Tanzania: Eit fattigt land i utvikling

Fire av oss frå Norden har vore på ei tre vekers reise i Tanzania, frå slutten av september til midten av oktober. Me ville møte nokre av dei som har vore i Caux dei siste åra. Ein av dei var den lutherske biskopen Elinaza Sendoro. Han inviterte oss til gudstjeneste i den lutherske katedralen i Dar es Salaam siste søndagen me var der.

Det viste seg å vera hausttakke-fest. Kyrkja var fullpakka av festkleddes menneske som bar gåver fram i koret: kaker og kler, vekstar av ymse slag, levande høner og hanar. Det blei ei lang gudstjeneste med korsang og bøn. Biskop Sendoro preika over temaet "Alt høyrer Gud til". Han fortalde om det han hadde opplevd i Caux, og omtala MRA som eit døme på sjølvlaust initiativ i verda i dag.

Etter gudstenesta var det auksjon utanfor. Alle gåvene folket hadde kome med skulle auksjonast bort til inntekt for kyrkja. Biskopen ba oss koma med opp på plattformen der me sette oss saman med han. Auksjonarius var oppteken med å få bud på ei kvige. Det viste seg at det var statsministeren i landet, Frederick Sumaye. Han kom og sette seg ved sida av biskopen, og me fekk ein samtale med han.

Fleirpartisystem

Biskop Sendoro er ein respektert mann i Tanzania. Også regjeringa gir akt på det han seier. I 1995 var det valg i landet, og for første gong var fleire parti med. Men dette har også medført mykje kiv og strid. Saman med den katolske biskopen og andre kristne leidarar fekk Sendoro i stand ein konferanse med fleire parti for å drøfta korleis det kunne skapast eit betre samarbeidsklima.

Me hadde fleire samtalar med Anna Abdallah, som for nokre år sidan tok initiativet til 'Kvinner for fred'-konferansen i Caux. Ho leier departementet for vegbygging. Dette departementet var blitt skulda for omfattande korrupsjon. Anna Abdallah var plassert der for å rydja opp. Var det ikkje eit tungt ansvar å styra dette departementet, spurde me henne. "Når du handlar rett sjølv, vil dei (entreprenørane) også gjera det rette," svara ho.

Me tok ein snøggrute-båt over til den

muslimske øya Zanzibar som er ein del av unionen. Dei har utstrakt sjølvstyre med eiga regjering og parlament. Der møtte me undervisningsministeren. Han

Anna Abdallah, statsråd i vegbyggings-departementet.

var bekymra over den innverknad Vesten hadde på øya, ikkje minst blant ungdommen. For å motverka denne utviklinga, ville dei styrkja moralen gjennom skuleverket.

Tanzania er eitt av verdas fattigaste land. Arbeidsløysa er stor. Langvarig tørke har m.a. medført omfattande rasjonering av elektrisk kraft, noko som skaper store problem for industrien og turistneringa. Men det er ei økonomisk utvikling på gong. Og tanzanianarane kjenner seg som ein nasjon, trass i at det finst eit uttal stammer. Det er omlag like mange kristne som muslimar. Tilhøvet mellom dei to religionane er etter måten godt. Slik sett har Tanzania mykje å bidra med i Afrika, og i verda. AE

Fredsinitiativ i Colombia

Colombia med ca. 35 millioner innbyggere er et land i borgerkrig. Store områder er under narkotika-kartellenes venstre- eller høyre-radikale geriljahærs kontroll. Elleve ordførere ble drept før kommunevalgene 26. oktober, og hundrevis trakk sitt kandidatur etter dødstrusler. Landet er på randen av anarki, skriver Newsweek.

Dette var noe av bakgrunnen da Alec Smith, kjent for å ha bidradd til en forsoningsprosess i Zimbabwe, besøkte Colombia i september. ASPAEN, en organisasjon som vil fremme moralske verdier gjennom det katolske skolesystemet, hadde invitert ham. Smith beretter:

Jeg tilbrakte elleve dager i Colombia, primært for å tale på en konferanse organisert av ASPAEN. Den fant sted i Cartagena ved den karibiske kysten, og samlet ca. to tusen deltagere. Temaet var "Mot til å forsvare verdier". Det ga meg håp å se at så mange studenter og lærere hadde besluttet seg til å arbeide for moralverdier i samfunnet.

Sterk interesse for fredsprosessen

I hovedstaden Bogota hadde jeg møte med det statlige oljeselskapet ECOP-

ETROL. Ved det statlige universitetet besto forsamlingen av studenter, profesorer, slumbeboere og andre, som var invitert av MRA-gruppa i byen. Spørsmålene etterpå var uttrykk for den sterke interessen for fredsprosessen som jeg møtte over alt i Colombia.

Ved handelskammeret i Bogota møttes jeg med en komité som ble utnevnt for å føre samtaler med regjeringen og gerilja-bevegelsene. Et annet møte med ledende forretningsfolk i byen Pereira overbeviste meg om at forretningslivet i Colombia prøver å finne en løsning på vanskelighetene.

Ett av de mest håpefulle initiativ jeg støttet på var "Fredsfullmakten". Dette er et forsøk på å gjennomføre en folkeavstemning i spørsmålet om fred i tilknytning til kommunevalget. De hengivne frivillige som prøver å sette søkelyset på alminnelige menneskers ønske om fred, trenger all den støtte og forbønn de kan få.

Jeg hadde lest mye om Colombia før jeg dro dit, men situasjonen er langt mer komplisert og vanskelig enn jeg hadde forestilt meg. Det som gir meg håp er alle de menneskene jeg møtte som oppriktig søker et Gud-inspirert initiativ som kan føre dem ut av vanskelighetene.

Øst-Europas ansikt

Med deltakere fra bl.a. Russland, Ukraina, Moldavia, Litauen, Polen, Tsjekkia og Jugoslavia/Serbia gikk det internasjonale Foundations for Freedom-kurset av stabelen i det engelske MRA-senteret "Tirley Garth" 5.-20. september. Fra Norge deltok Helèn Suizu, psykologistudent fra Oslo, og Robert Åkerberg, som underviser i klassisk gitar bl.a. ved Montessoriskolen på Hovseter i Oslo. De skriver om kurset:

"Møtet med menneskene fra Øst-Europa satte navn og ansikt på land som var fjerne for oss. Det var spennende å møte ulike kulturer og religioner og oppdage at vi likevel har noe felles. Vi er alle i en prosess, og gjennom emnene på kurset oppdaget vi møtesteder og fikk mulighet til å fokusere på et dypere plan. Emner som 'Hva påvirker meg?', 'Frihetens betydning for enkeltmennesket', 'Tillit og moral i samfunnet' var utgangspunkt for samtaler av betydning for vår egen utvikling. Dialog er en forutsetning for forandring."

Ikke etter kokeboka

Buddhistnonne fra Kambodsja, protestantisk prest og katolsk legkvinne fra Frankrike og muslimsk økonom fra Tunis i et panel om bønn.

Caux bød på en god porsjon åndelig føde. Av de 360 gjestene ved en konferanse om tro og liv, var ti norske. Gamle som nye MRA-tilknyttede: Kristne, muslimer, hinduer og agnostikere var kommet til dekket bord. Men alle måtte hjelpe til med serveringen.

Konferansen var primært for dem som ønsker å gå i dybden mot et mer næringsrikt åndelig liv. Søken etter Gud, moralske absolutter for indre fred og frihet, stille stund, bønn og meditasjon, om det å gi seg over, engasjement, og troens plass i samfunnet var hovedrettene. Til dessert var det kulturelle innslag av ymse slag, blant andre den russiske pianisten Victor Riyabchikov. Det ble også tid til skotsk dans for deltakerne i den store inngangshallen. Unge jeg kom i snakk med, ikke minst de som tilbreder sine liv ene og alene etter fornuftens kokebok, opplevde tiden i Caux som lærerik, men vanskelig å ta inn. Veien til en tro kan synes annerledes enn den en gang var, men det var karakteristisk at de stilte fundamentale spørsmål knyttet til MRA, seg selv og samfunnet.

De unge presenterte en mer fri meny. I den avdelingen var det overraskende stor iver og meningsutveksling. Flere av dem som har vokst opp i familier med tilknytning til MRA, fant seg bedre til rette med sitt arvegods. Det var dette som gledet og overrasket meg mest med hele konferansen. - Måtte oppholdet gi et varig innslag i den daglige kosten.

Paal A. Hermansen

Møte med Beirut

Dr. Omnia Marzouk, eller Mona som hun kalles til daglig, er en god venninne. Hun var i Norge i 1992 og møtte representanter for innvanderorganisasjoner, lokalpolitikere og politi. Hun brenner for å skape forståelse mellom kristne og muslimer, mellom den vestlige og den arabiske verden. På det katolske Malta er vi geografisk sett nær den muslimske og arabiske verden. Men vi bærer på fordommer og frykt. Derfor var det både en glede og en utfordring at Mona som muslim og jeg som katolikk sammen kunne besøke Libanon. I et nært fellesskap kunne vi gi hverandre åndelig støtte og oppmuntring. En dag gikk vi sammen til katolsk messe på hennes språk, arabisk.

Det tok ikke mange dagene før all lidelsen jeg så og hørte om syntes for tung å bære. Jeg ville helst holde det alt på avstand, si og bidra det jeg måtte, men ikke la det gå innpå meg. Jeg bestemte meg for å legge alt i Guds hånd og la hjertet tale. Det ble mange tårer.

Ved en anledning var vi invitert til å møte et tyvetalls kvinner. De var nydelig pyntet og kledt. Sigarettøyken lå tett. Det virket som de hadde nok av gjøremål. Mobiltelefonene var i stadig bruk. Ettersom Mona og jeg fortalte fra våre liv, delte våre håp for Midt-Østen og samtalen utviklet seg, måtte vår vertinne hente papirlommetørkler til flere. Deres fasader brast. De skjulte mange lidelser.

Vi traff et ektepar som sa: "Kirken hvor vi giftet oss er bombet og ødelagt, forloverne våre er drept. Vi er alene nå." Han hadde vært aktiv i en kristen militia. "Problemet er ikke at jeg mangler tid og stillhet til å lytte til Guds stemme, men jeg er redd for alt det jeg må konfrontere meg selv med," sa han.

En dag ble vi fortalt at vi skulle på picnic ute i det fri. Etter en times kjøretur kom vi til en flott villa med mange mennesker. Flere hadde høye stillinger innen rettsvesen eller undervisning. Flertallet var muslimer. Det var ventet at vi skulle tale. Mitt hjerte sank. Hva i all verden skulle jeg si? Min oversetter sa: "Si det du har enkelt og klart." Jeg talte om erfaringer av ærlighet og tilgivelse i familielivet. Når det koster å uttrykke noe, har det ofte uventet verdi. En av dem som var tilstede, bestemte seg til å gi dialog en ny sjanse i sitt ekteskap.

Det var mange høydepunkter i et fullpakket program. Vi besøkte Tripoli der Yassir Arafat i sin tid måtte flykte fra Libanon. Vi traff politiske ledere, deriblant en av de fremste på den muslimske siden. Den siste dagen ble vi intervjuet i en time sammen med advokat Ramez Salame på en kristen TV-kanal. Det var første gang MRA gikk ut offentlig i media.

Ødelagte og bombete hus og bygninger i Beirut gjorde inntrykk. Gang på gang ble vi minnet om hvor usikker situasjonen i Libanon er og hvor avhengig den er av det som skjer i resten av Midt-Østen. Syriske soldater og kontrollposter langs veiene talte sitt tydelige språk. Men imponerende var det å se bygninger over alt. Libanenserne gir ikke opp. En venn vurderte det likevel slik: "Vi gjenreiser bygninger, men vi må også bygge bro mellom mennesker."

Josephine Austad

Sjelesorg på sitt beste

Inge Mannsåker: GUD HVOR ER DU?

Luther Forlag -97

Det er en garvet sjelesørger som opptre i sokneprest Inge Mannsåkers bok 'Gud, hvor er du?' Ikke bare veien til det evige liv, men også til ansvarets og troens virke i det daglige og i verden, vil bokens ene hovedperson, sokneprest Ivar Hagen, hjelpe sin sjelesorgspartner Oddvar Sletten med. Noen egentlig handling har boken ikke, alt foregår i dynamikken mellom to samtalepartnere. De to er presten et sted nordpå og en familiefar med problemer som ikke er ukjente i vår tid: En datter foreldrene plutselig ikke får kontakt med, et hemmeligholdt sidesprang som, år etter at det hendte, fremdeles gnager på ekteskapet og forholdet til barna, en smertefull fornemmelse av manglende mening med hele tilværelsen.

Dialogen som litterær form

Bokens spenningsmoment oppstår gjennom motkreftene presten møter disse problemene hos sin venn med. Her er ingen lettkjøpte svar, ingen privatisering av trosspørsmål, ingen unnaluring de store livsgåtene. Samtalepartnerne tar for seg hele registeret av menneskets kvalfulle undring: Det ondes problem, forsoningens mysterium, fellesskapets kraft eller fravær, ansvarsfordelingen mellom Gud og oss, plasseringen i Skaperverket, forvandlingens mulighet og dynamikk. Samtidig holder forfatteren samtalen med vennen på et enkelt plan, der leseren kan kjenne seg igjen og forstå. Sjelesørgeren Hagen stiller hele registeret av egne, dyrt kjøpte erfaringer til disposisjon for å hjelpe den annen til forløsning. Dialogen som litterær form passer godt til emnet og bidrar til å gjøre boken leseverdig.

Det ondes problem

Det eneste denne anmelder har å utsette på boken, ligger på det ideologiske plan: Hvorfor befatter Mannsåker seg nesten bare med fortidens lidelser (f.eks. Holocaust) og avdøde menneskers trosinnsats (f. eks. Madame Laure), når han lar sjelesorgsduoen diskutere det ondes problem? Lever ikke bokens hovedpersoner i en verden hvor 22 millioner, de fleste sivile, barn, kvinner og gamle, er dødsofre for militære konflikter - etter den annen verdenskrig? Hva med våpensalgene, også norske, til voldsregimene som undertrykker, dreper og truer? Forfatteren understreker at arbeid for første ledd i FN's menneskerettskonvensjon, altså de sivile og politiske rettighetene, utgjør et kristent medansvar, men hva med konvensjonen om de sosiale og økonomiske rettighetene? Selvfølgelig kan ikke alt komme med i en bok om sjelesorg, men når verdensspørsmålene likevel er trukket inn, bør de vel også ajourføres?

Lesning av 'Gud hvor er du?' anbefales tross disse forhold alle

En tenker og en dikter

Forts. fra side 1

Til Dagbladet sier de begge: "Verken økonomiske eller politiske reformer vil lykkes i Russland uten at vi finner en vei til å gjenopprette den moralske basisen, der menneskene ikke adlyder lovene av angst, men fordi de er selvstendige mennesker med samvittighet." Og Zinaida legger til: "Russland kan ikke overleve uten hellige mennesker. Man blir først en personlighet når man tar avstand fra løgnen, går mot flokken og begir seg ut på dypt vann. Da oppdager man Gud i sin egen sjel."

Utfordringen er også å arbeide sammen med andre. Ekteparet Pomerants har tro på de skapende minoriteter, og er selv et kraftsentrum i en slik minoritet med forgrening ut over landet. Fredsprisvinneren Andrej Sakharov skriver i sin selvbiografi at forelesningene til Pomerants var de mest interessante og dyptpløyende som ble holdt i dissidentgruppene under kommunismen.

Pomerants har skrevet innledningen til en bok om MRA som kom ut i Russland i vår. JJW

Verdibasert leiling

Forts. fra side 3

på Guds leiling i kvardagen meir minner om herlighetsteologisk garantert-gevinst-til-alle, og når trua blir for sterkt kopla til konservative politiske sanningar.

Men eg håpar heller dette er teikn på takhøg. For eg har møtt menneske som lever for meir enn seg sjølv og dagen i dag. Som vil vera meir enn støvkorn på livsstranda. Som visar at det nyttar. Og som har ein flik av det som all verdens kunnskap, rikdom eller frihandel ikkje gir. Visdom. Og ei retning for livet.

125 millioner medlemmer

Forts. fra side 3

fritt utenfor regjeringers kontroll. Selv om de multinasjonale stort sett ledes av anstendige mennesker, er det ikke deres personlige moral, men den stadig skarpere konkurransen som styrer beslutningene.

Her ville Jordan sette motkreftene inn. Etske vurderinger, hensynet til menneskerettighetene og sosial rettferdighet må bli de avgjørende faktorer i beslutningsprosessene. Her trengs det ledere med normer og mot. Ikke en gang globaliseringens dynamikk kan forbli upåvirket av ledere som står sammen i forsvaret av sosiale verdier og rettferdighet, sluttet Jordan.

norske prester, til bruk for arbeidet med sjelesorg, og som hjelp til en forkynnelse som utfordrer til intelligent kristent medansvar for familien, samfunnet og verden. Boken bør også kunne appellere til humanetikere og ateister på leting etter en sterkere grunnvold i tilværelsen.

Guri Ulfrstad

sakset

Trolig må vi 'forstå' så mange menneskers medopplevelse også som noe religiøst, kanskje en draging i de tomme kirkenes tid mot noe utenfor hverdagslivet og hverdagspolitikken - muligens de samme lengsler og behov som for et par uker siden fikk en million yngre mennesker til å samle seg rundt Paven i Paris.

Nils Morten Udgaard i Aftenposten 7.9.97 i en kommentar til prinsesse Dianas begravelse.

De færreste trodde at en kirke som synes skjøvet ut i periferien, kunne mobilisere en million troende i Paris. Skeptikerne har undervurdert Pavens tiltrekningskraft. Eller kanskje enda mer ungdommens behov for en kritisk vurdering av nåtidens ensidige materielle prioriteter. De leter etter åndelige svar på sine tvil og sin søken etter mening.

Rudolf Balmer i 'Der Bund', Bern 25.8.97.

Behovet er der: Når en prest holder foredrag på en arbeidsplass, blir påmeldingslisten undertegnet. Det er som om det finnes et eneste stort sug etter åndelig veiledning - men hvordan skal den se ut? Hva passer dagens arbeidsliv? Hvem kan fylle i tomrommet når vi søker et forum for å diskutere eksistensielle spørsmål?

Agneta Lagercrantz i Svenska Dagbladet, Stockholm, 28.10.97.

At man nå ser det private forbruket i Norge øke er trist. Jeg mener vi i Arbeiderpartiet burde ha stoppet opp for lenge siden og evaluert det forbrukersamfunnet som vi har vært med på å skape. Norge lever i den 20-prosentdelen av verden som spiser og drikker opp 80 prosent av verdiskapningen. Jeg mener vi har et etisk og moralsk ansvar overfor resten av verden også.

Tidligere miljøvernminister Thorbjørn Berntsen, Dagsavisen Arbeiderbladet, 30.9.97.

Jeg ser på meg selv som et lite kalksjelett i en korall som med tiden skal vokse seg til en stor atoll. Det å få være en

bygggesten blant alle de andre i atollen. Gjøre felles front for de skapende krefters sak. Det gir mitt liv mening.

For meg er Gud en kosmisk kraft av etisk karakter. Jeg tror på muligheten til å kommunisere med denne kraften. Den kan både trøste, styrke og trekke meg. Det er min erfaring. Men sannheten bak graven har jeg ikke grunnlag for å vite noe om.

Lederen for Norsk Kulturråd, forfatteren Jon Bing, til Vårt Land, 20.9.97.

Mye av debatten om Asias verdier treffer ikke målet. Når du studerer Asias store tenkere, som Konfucius, Iqbal, Tagore, Sun Yat-sen, eller om du leser den franske tenker og historiker Tocqueville, så har de samme syn. Hva var deres anliggende? Uavhengighet og menneskelig verdighet. Hvordan ville de nå sine mål? Gjennom en fri presse og kampen mot kolonistyre og brutalitet. Jeg foreslår altså ikke at vi asiater skal anta vestlige verdier. Det jeg snakker om er universelt og nær forbundet med vår egen fortid.

Malaysias vise-statsminister Anwar Ibrahim til Newsweek, New York, 1.9.97.

Japans ungdom vokste opp i bobleperioden på 1980-tallet. Helt siden de kunne tenke selv har de ikke hørt om annet enn penger, merkevarer og materialisme.

Japanerne trodde at hvis landet ble velstående, ville de bli lykkelige. Vi mistet det mest verdifulle i mellommenneskelige forhold - evnen til å finne verdi i noe usynlig, som for eksempel kjærlighet.

Den japanske forfatteren Setsuko Inoue, Aftenposten 7.9.97.

Mor Teresa pekte på at fattigdommen fortsetter å øke fordi globaliseringen skaper flere offer enn vinnere. Det var et ubehagelig budskap, men noe som mandarinene i økonomi og politisk liv ville gjøre klokt i å ta hensyn til. Om noen dager samles de til Verdensbankens og Det Internasjonale Pengefondets møte i Hong Kong. De kommer til å diskutere retningslinjer, beklage økende fattigdom og forfatte alvorlige kommentarer om bærbar utvikling. De skulle kanskje heller studere hvordan en liten kvinne i bomullsari brydde seg lite om konferanser, kommisjoner og teorier - og isteden ganske enkelt dro ut i verden og forandret millioners liv.

Forfatteren Pranay Gupte, India, Newsweek, 15.9.97.

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo.
Tlf. 22 55 94 30. Fax 22 44 85 04. Postgiro 0804.5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad og Jens J. Wilhelmsen.